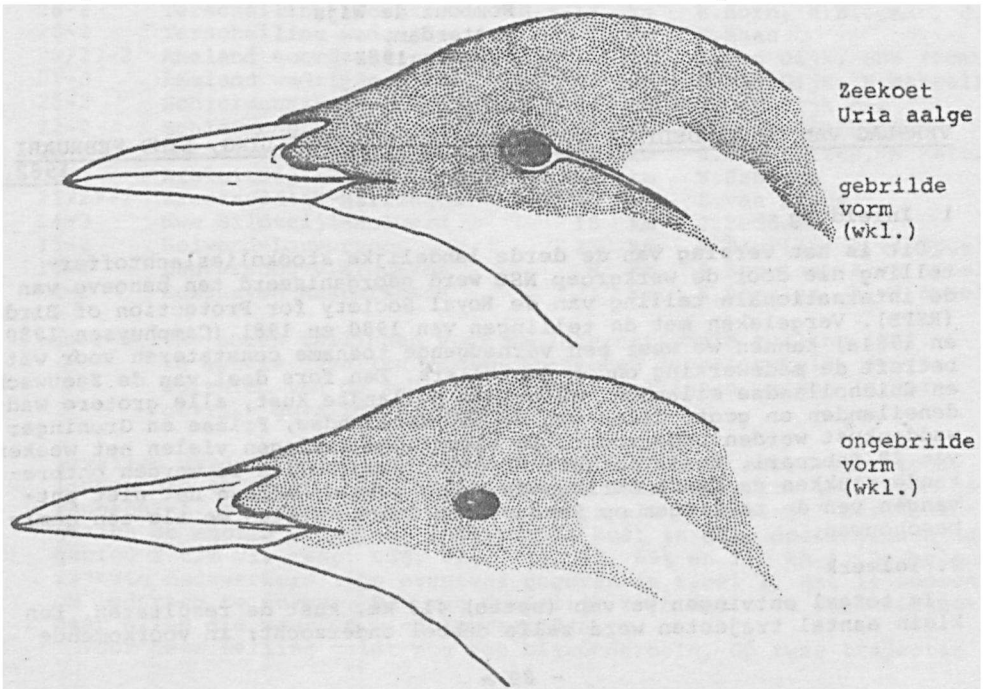

GEBRILDE VORM VAN DE ZEEKOET (URIA AALGE).

Zoals een ieder gevoeglijk bekend is komt er bij de Zeekoet een gebilde vorm voor. Deze onderscheidt zich van de gewone vorm door het bezit van een witte oogring en een witte lijn van het oog naar achteren lopend, over de groef die zich daar uitwendig bij elke Zeekoet bevindt (zie fig.). Het is aangetoond dat deze variatie zich op een recessief (autosomaal) gen bevindt. Deze "bril" is ongetwijfeld niet het enige verschil tussen de beide vormen, aangezien het percentage gebilde vorm in de Atlantische Oceaan naar het noorden toe toeneemt, en soms zelfs hoge percentages bereikt (71 % op Nunarsuk Isl., Canada), en dat is zeer vreemd voor een recessief gen. Het betekent dat er op dergelijke plaatsen een groot selectief voordeel moet bestaan voor gebilde Zeekoeten. Waaruit dat voordeel bestaat is nog niet duidelijk. Er is wel eens gedacht dat het samenhangt met basaalmetabolisme en lichaamstemperatuur (mogelijk hoger bij de gebilde vorm) of met het tijdstip waarop een Zeekoetkuiken in staat is zijn lichaamstemperatuur te regelen (mogelijk wat vroeger bij de gebilde vorm), maar dat is allemaal nooit goed aangetoond.

In de Nederlandse Zoölogische Musea, te Amsterdam en Leiden, is een vrij groot aantal Zeekoetbalgen aanwezig. Bij deze balgen heb ik o.a. gekeken naar het percentage gebilde vorm, en wel of er een verband was tussen dit percentage en rugkleur. Bij de rugkleur maakte ik onderscheid tussen grijsbruine kleuren (A, meestal ondersoort albionis) en donkere tot zwarte kleuren (B, meestal ondersoort aalge).

Het bleek dat er inderdaad zo'n verband was. Het percentage gebilde vorm was bij A-dieren 10.3 % en bij B-dieren 25.6 % (χ^2 -toets, $p < 0.05$, $n=188$). Dit was ook te verwachten aangezien B-dieren een

noordelijker origine hebben en dus ook een hoger % gebilde vorm. Het percentage gebilde vorm bleek niet samen te hangen met leef-tijd en ook niet met zomer- of winterseizoen. Van alle dieren tesa-men was het percentage overigens 13.9.

Nu is het nog maar de vraag of deze "museumpercentages" ook de wer-kelijkheid weergeven. Het is namelijk niet uitgesloten dat er enige vorm van selectie in het voordeel van gebilde individuen optreedt, door zowel de vinder als de preparateur of collectiebeheerder. Om nu uit te vinden wat het werkelijke (en meer recente) percentage ge-brilde vorm is langs de Nederlandse kust zou ik graag een beroep willen doen op de strandtellers, jullie dus.

Als het (sommigen van) jullie niet te veel extra werk oplevert zou ik het op prijs stellen wanneer jullie dit eens konden controleren. Hierbij gaat het om het exacte percentage gebilde vorm, dus is het eigenlijk essentieel dat van elke Zeekoet genoteerd wordt of deze al dan niet tot deze vorm behoort of dat dit niet meer te zien is.

NOTA BENE: In tegenstelling tot wat sommigen denken is de brilvorm ook bij winterkleed (en jonge) Zeekoeten vast te stellen. Het is in alle gevallen zaak om erg goed te kijken. De oogring is betrekkelijk smal en het (vochtige) oog trekt snel zand aan zodat juist de om-geving van het oog snel een puinhoop wordt, ook bij verse vogels. Bij wat oudere vogels zijn het ook vaak weer de veren rondom het oog die snel los laten, een foutieve bepaling is dan snel gedaan. Ten overvloede kan er nog op worden gewezen dat zwaar met olie bevulde vogels ook maar beter ter zijde gelegd kunnen worden.

Het aantal bepalingen, en uiteraard het resultaat, kan per indivi-du op het telformulier worden bijgeschreven en gewoon opgestuurd naar het vaste adres (postbus 53153, Amsterdam). De bepaling of het al dan niet een gebilde vogel is, is betrekkelijk eenvoudig. We hopen dan ook op een zo groot mogelijk aantal bepalingen komende winter. Bij voorbaat hartelijk dank.

Rombout de Wijs
Amsterdam,
oktober 1982